

Recenzent:

Prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

**Recenzja wniosku dr Krzysztofa Kotuły
o nadanie stopnia dr. habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych
w dyscyplinie językoznawstwo****1. Sylwetka habilitanta**

Pan mgr Krzysztof Kotuła jest absolwentem Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie w roku 2003 otrzymał tytuł magistra filologii romańskiej na podstawie pracy magisterskiej, co ciekawe, poświęconej literaturze starofrancuskiej (*Roman de la Rose*). W roku 2009 na Wydziale Filologicznym macierzystej uczelni uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy *Voir à travers le texte, lire à travers l'image: Les mécanismes de la lecture du manuscrit médiéval*, której tematyka mieści się nadal w kręgu literackich zainteresowań badawczych Autora. Od roku 1994 habilitant jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Lingwistyki Stosowanej w Instytucie Językoznawstwa Wydziału Filologicznego UMCS.

W roku 2003 mgr Kotuła uzyskał kwalifikacje pedagogiczne do wykonywania zawodu nauczyciela. Jako praktykujący dydaktyk w 2018 r. uzyskał habilitant stopień nauczyciela mianowanego.

Kariera naukowa dr. Kotuły jest więc wyraźnie dwudzielna: do roku 2011 dominują prace związane z badaniami nad literaturą francuskiego średniowiecza (rola ilustracji w procesie lektury tekstu rękopiśmiennego), zaś po roku 2011 prace badawcze stopniowo ogniskują się na dydaktyce języka obcego, ze szczególnym uwzględnieniem nauczania wspomaganego komputerowo.

Precyzyjne dane o drodze naukowej dr. K. Kotuły przedstawione zostały poniżej.

a) Daty uzyskania poszczególnych stopni naukowych (dziedzina, dyscyplina, podmiot nadający)

2017: stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo, Wydział Filologiczny, UJ Kraków.

2005: dyplom ukończenia studiów podyplomowych (Diplôme d'études approfondies, DEA), w dziedzinie literatury i sztuki (*lettres et arts*), Université Aix-Marseille.

2003: tytuł zawodowy magistra filologii romańskiej, Instytut Filologii Romańskiej UJ, Kraków.

2003: dyplom ukończenia Studium Pedagogicznego UJ w zakresie kwalifikacji do wykonywania zawodu nauczyciela.

b) Zatrudnienie w jednostkach naukowych

2011 – obecnie: adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej, Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, Wydział Filologiczny, UMCS Lublin.

2004-2010 – prowadzący zajęcia w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (umowa zlecenie/umowa o dzieło, brak danych na temat stanowiska i grupy zatrudnienia).

2006 (styczeń – kwiecień): archiwista w Sekcji Źródeł Ikonograficznych (Section des sources iconographiques, SSI) Instytutu Badań nad Historią Tekstów (Institut de recherche et d'histoire des textes, IRHT), Narodowe Centrum Badań Naukowych (Centre national de la recherche scientifique, CNRS) w Orleanie (Francja).

2. Dane o dorobku naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym osoby ubiegającej się o nadanie stopnia dr. habilitowanego

W okresie od 2005 (przed uzyskaniem stopnia doktora) do 2022 **Kandydat opublikował** w sumie 45 prac. Szczegółowe dane przedstawia poniższe zestawienie.

Tab. 1. Opublikowane prace Kandydata (do 2022)

Pozycja / Okres publikacji	do 2009 (przed dr)	2010 - 2022 (po dr)	2005-2022 (łącznie)
Publikacje odautorskie			
Artykuły w czasopismach krajowych/zagranicznych	5	19 + 4*	24 (+4*)
Monografie	-	2	2
Rozdziały w monografiach	1*	12 + 1*	12 (+2*)
łącznie	6	34	40
Publikacje współautorskie			
Artykuły w czasopismach krajowych/zagranicznych	-	1	1
Monografie	-	1*	1*

Rozdziały w monografiach	-	3	7
łącznie	-	5	5
Publikacje łącznie	6	39	45

*Publikacje z zakresu literaturoznawstwa

Lektura tabeli 1 wskazuje, iż największa aktywność publikacyjna Kandydatki przypada na okres po uzyskaniu stopnia doktora (2009-2022). Przeważają artykuły w czasopismach naukowych (23) i odczuwalne rozdziały w monografiach (13). W okresie tym publikuje również dr Kotuła trzy monografie: w roku 2012 we współautorstwie z I. Piechnik z UJ (praca z zakresu literaturoznawstwa), w 2019 już samodzielnie w prestiżowym wydawnictwie Peter Lang a w roku 2022 wydaje opracowanie *Gra komputerowa na lekcji języka obcego. Procesy interakcyjne w zgamifikowanej klasie języka francuskiego* (Wydawnictwo UMCS, Lublin), którą przedkłada jako osiągnięcie naukowe będące podstawą wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Dla pełnego obrazu dodać należy, iż również niektóre ze wzmiankowanych rozdziałów w monografiach ukazały się w pracach zbiorowych opublikowanych w wydawnictwach tak znanych jak Peter Lang (2), Springer (2) czy Cambridge Scholar Publishing.

Swoje artykuły publikował habilitant głównie w czasopismach o zasięgu międzynarodowym wydawanych przez krajowe ośrodki akademickie (*Neofilolog*, *Romanica Cracoviensia*, *Studia Romanica Posnaniensia*, *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics*), jednak ostatnią pracę złożył do druku (2022) w uznanym *Bulletin suisse de linguistique appliquée*.

Oceniany dorobek jest tym samym ilościowo bardzo bogaty, jakościowo zróżnicowany a zarazem niezwykle spójny. Habilitant (cf. *Autoreferat*) wskazuje słusznie na sześć głównych zakresów swoich zainteresowań naukowo-badawczych skoncentrowanych jednakowoż wokół dydaktycznej kwestii nauczania języka przy wsparciu i wykorzystaniu komputera (nauczanie wymowy, nauczanie w trybie wideokonferencji, grupowe tworzenie tekstów, produkcja materiałów audiowizualnych, rola nauczyciela JO w dobie nowych technologii, użycie gier komputerowych na lekcji JO). Przedłożony do oceny materiał publikacyjny w pełni potwierdza sugerowane przez Autora pola tematyczne, wśród których dominują, co zrozumiałe, prace poświęcone zagadnieniu wykorzystania gier komputerowych w nauczaniu JO w warunkach szkolnych (polski kontekst edukacyjny).

Nie można pominąć tutaj siódmego obszaru zainteresowań habilitanta tj. pracy z tekstem średniowiecznym. Te „wczesne” dokonania dr Kotuły są jedynie pozornie odległe od obecnych, związanych z nowoczesną glottodydaktyką. W swoich badaniach nad rękopisami średniowiecznymi habilitant skupiał się bowiem na roli elementów graficznych w procesie lektury tekstu łacińskiego. Mamy tu więc do czynienia *de facto* z refleksją nad dydaktyką nauczania w wiekach średnich, co więcej, nad rolą obrazu w globalnym rozumieniu (zapamiętaniu treści) tekstu. W takim ujęciu przejście habilitanta ze strony *Roman de la Rose* na stronę *Wiedźmina* nie jest już tak nieoczywiste i wskazuje dokładnie na harmonijny rozwój jego zainteresowań badawczych.

Swoje publikacje redaguje habilitant w języku polskim, angielskim i francuskim.

Dane naukometryczne: wg bazy *Google Scholar* liczba cytowań prac habilitanta do roku 2022 wynosiła ogółem 58 (48 bez autocytowań) a indeks-h wynosił odpowiednio 4 (*Google Scholar*). Publikacje opublikowane po doktoracie (2009) przyniosły habilitantowi w sumie 873 pkt. MNiSW.

Dr K. Kotuła był także samodzielnym **recenzentem** 11 tekstów naukowych publikowanych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym (*Neofilolog, Roczniki Humanistyczne, Spanish Journal of Applied Linguistics, Konińskie Studia Językowe*). We współautorstwie zrecenzował dwie prace zbiorowe (2016, 2018).

Warto zauważyć, że od roku 2016 do chwili obecnej habilitant związany jest z czasopismem *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio N – Educatio Nova*, gdzie zasiadając w Komitecie redakcyjnym w latach 2016-2021 pełnił funkcję członka kolegium redakcyjnego, a od 2021 r. jest redaktorem językowym i zastępcą redaktora naczelnego

W portfolio **wystąpień na konferencjach i kongresach** krajowych i zagranicznych habilitant posiada w sumie 30 referatów. Szczegółowe dane przedstawia poniższe zestawienie.

Tab. 2. Wystąpienia na konferencjach w kraju i za granicą.

Członkostwo w komitetach naukowych (KN) i komitetach organizacyjnych (KO) konferencji krajowych i zagranicznych (do r. 2022)

Typ wystąpienia / Okres kariery	do 2009 (przed dr)	2010-2023 (po dr)	2002-2022 (łącznie)
Konferencje w kraju			
Referaty	1*	27 (+1*)	27 (+2*)
KN/KO konferencje krajowe	-	2	2
Konferencje zagraniczne			
Referaty	1*	-	1*
KN/KO konferencje międzynarodowe	-	3	3
Referaty łącznie	2*	27 (+1*)	27 (+3*)
KN/KO łącznie	-	5	5

*Wystąpienia z zakresu literaturoznawstwa

Gros aktywności konferencyjnej habilitanta (27 wystąpień) przypada na wydarzenia organizowane w kraju, 13 z nich to jednak wystąpienia w języku obcym (11 w języku angielskim, 2 w języku francuskim) na konferencjach międzynarodowych.

W latach 2017–2023 uczestniczył dr Kotuła w pracach komitetów organizacyjnych i naukowych 3 imprez o zasięgu międzynarodowym oraz 2 konferencji krajowych.

Uczestnictwo habilitanta w **grantach i pracach zespołów badawczych** ogranicza się do dwóch zdarzeń:

- a) w latach 2008-2011 – jako członek grupy badawczej FIBULA realizował grant „Historia kolekcji rękopisów romańskich w księgozbiornie ‘berlińskiej’ w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie” finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (cf. <http://info.filg.uj.edu.pl/fibula/pl/manuscripts/103>);
- b) od 2021-do chwili obecnej – jako członek zespołu składającego się z pracowników UMCS realizuje projektu *Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL* (opracowanie koncepcji badań prowadzonych z wykorzystaniem zaawansowanej infrastruktury naukowo-badawczej).

Od 2015 r. działania na polu naukowym realizuje także habilitant jako członek Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego (PTN).

Od momentu zatrudnienia w UMCS (2011) dr. K. Kotule powierzono prowadzenie **zajęć dydaktycznych** różnego typu, w tym między innymi: językowe zajęcia praktyczne, ćwiczenia: *Nowe media w dydaktyce języków obcych*, seminarium licencjackie (23 dyplomantów) i magisterskie (6 dyplomantów) oraz ćwiczenia: *Nowoczesne metody i techniki prowadzenia zajęć* i *Modern teaching methods and techniques* dla studentów doktorantów. Habilitant pełnił już także funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim (UMCS, 2019).

Załączony wykaz **osiągnięć popularyzujących naukę** wskazuje na regularną aktywność habilitanta na tym polu. Wymienić można tu stałą współpracę ze studencko-doktoranckim kołem naukowym SNEC (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) w ramach organizowanych dla nauczycieli spotkań, prezentacji i dyskusji nt. implementacji nowych technologii w klasie JO w polskim kontekście edukacyjnym, szkolenia dla nauczycieli szkół średnich (Warszawa 2014, Kraków 2016) oraz współpracę z czasopismem *Języki Obce w Szkole* (autor publikujący).

Praca naukowa, organizacyjna i dydaktyczna dr. K. Kotuły na rzecz Uczelni i środowiska została **doceniona** poprzez przyznanie mu Indywidualnej Nagrody Rektora UMCS za pracę naukową (2018), Nagrody Rektora za wysokopunktowany artykuł naukowy (2020), Zespołowej Nagrody Rektora UMCS za pozyskanie zewnętrznych środków finansowych (2021) oraz Medalu Komisji Edukacji Narodowej (2022).

3. *Osiągnięcie naukowe wskazane jako najważniejsze*

Osiągnięcie naukowe przedłożone do oceny w postaci monografii autorstwa Krzysztofa Kotuły *Gra komputerowa na lekcji języka obcego* (2022, Lublin, Wyd. UMCS) jest **publikacją dojrzałą, poprawną metodologicznie i redakcyjnie**.

Studium składa się z 277 stron tekstu właściwego, bogatej i precyzyjnie dobranej bibliografii (ss. 279-294), dwóch aneksów (lista symboli transkrypcji i formularz ankiety przygotowanej na potrzeby badania własnego) oraz streszczenia w języku angielskim. Kompozycja pracy jest spójna i logiczna, pozwala czytelnikowi na harmonijne przejście od rozdziałów teoretycznych i stanowiących przegląd badań (rozdz. 1-3), do części empiryczno-aplikacyjnej (rozdz. 4-6). Podkreślić należy, iż w obrębie omawianych kwestii Autor porusza się swobodnie wykazując doskonałą znajomość literatury przedmiotu, jak i znaczne doświadczenie w pracy naukowo-dydaktycznej.

Za cel pracy stawia sobie dr K. Kotuła „analizę procesów interakcyjnych zachodzących w klasie języka francuskiego, w której zaimplementowano techniki ludyczne oparte na autorskim modelu prowadzenia cyfrowej rozgrywki” (cf. *Aurotferat*). Inny mi słowy, podejmuje Autor trud ustalenia czy i jakie potencjalne korzyści płyną z zastosowania gier komputerowych w procesie nabywania języka obcego. Jest to zadanie ważne nie tylko z punktu widzenia współczesnej glottodydaktyki, ale (a może i przede wszystkim) ze względu na dominującą tzw. ‘kulturę edukacyjną’ w ogóle. W dobie wszechobecnej cyfryzacji w oczach niektórych nauczycieli gry komputerowe nadal są traktowane bowiem jako całkowite przeciwieństwo, czy wręcz zaprzeczenie, realnej pracy, tu: pracy nad rozwojem kompetencji komunikacyjnych w klasie JO.

Wywód swój prowadzi Autor harmonijnie i jasno, nie proponując rozwiązań rewolucyjnych, a wykazując, iż praktyka wykorzystywania w nauce języka obcego narzędzi, które nie były tworzone z tą myślą jest już glottodydaktyce dobrze znana (wykorzystanie materiałów autentycznych). Co więcej, mając na uwadze obecnie dominujące w dydaktyce języków obcych ‘podejście zadaniowe’, dr Kotuła wykazuje, iż gra komputerowa zorientowana właśnie na działanie, często również działanie w grupie, pozwala na stworzenie przestrzeni, gdzie język będzie realnym narzędziem rozwiązywania problemów stojących na drodze do realizacji celu.

Kompozycja monografii doskonale odzwierciedla kolejne kroki proponowanej refleksji. Definicje podstawowych pojęć oraz pierwsza przesłanka do wprowadzenia zmiany – gry zaprojektowane przez dydaktyków nie są atrakcyjne dla uczniów – stanowią materię rozdziału 1. W rozdziale 2 odnajdujemy zaś klasyczną relację ze stanu dotychczasowych badań nad zastosowaniem gier cyfrowych w nauczaniu JO. Są to, jak podkreśla Autor, badania nowe i tym samym stosunkowo wybiórcze, skupiające się czy to na opanowaniu podsystemów języka (słownictwo), czy to na czynnikach afektywnych i motywacyjnych (poziom lęku językowego), czy wreszcie na opanowaniu osobistej kompetencji komunikacyjnej w warunkach realnej komunikacji egzolingwalnej. Dlatego też

w rozdziale 3 prezentuje habilitant autorski model implementacji gier w klasie językowej. Model ten zakłada a) czysto użyteczne podejście do języka (język jako narzędzie, nie przedmiot studiów), b) przesunięcie akcentu z rywalizacji na współdziałanie (nastawienie na cel, nie na środek – podejście ukierunkowane na działanie), c) ograniczenie roli nauczyciela w kontroli interakcji (w czasie gry to uczniowie panują nad przestrzenią interakcyjną). W sposób naturalny rozdział 4 poświęcony jest więc w całości analizie interakcji. Po pierwsze: naturze procesów interakcyjnych w klasie w czasie rzeczywistym, po drugie: naturze procesów interakcyjnych w klasie wirtualnej, stworzonej w świecie *Second Life*. Wnioski wynikające z analizy i porównania fragmentów lekcji JO przeprowadzonych w obu tych sytuacjach komunikacyjnych wskazują jasno na ograniczenia w stosowaniu 'światów wirtualnych', gdzie np. samo użycie przez ucznia swojego awatara nie gwarantuje przeorganizowania relacji nauczyciel-uczeń i nie prowadzi bezpośrednio do zintensyfikowania w klasie interakcji uczeń-uczeń.

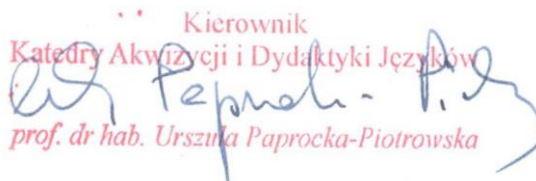
Rozdziały 5 i 6 (które wraz z rozdz. 4 stanowią osobisty, realny wkład Autora w rozwój glottodydaktyki) w sposób przekonujący uzasadniają możliwość (konieczność?) zmiany tradycyjnego podejścia do zagadnienia rozwoju i doskonalenia kompetencji komunikacyjnej uczniów w klasie JO. Na podstawie analizy zarejestrowanych lekcji (liceum ogólnokształcące, poziom A2 *ESOKJ*), w czasie których wykorzystano gry komputerowe, wykazuje Autor, że środowisko gry prowadzi do urealnienia interakcji w klasie poprzez ograniczenie roli nauczyciela jako inicjatora i osoby kontrolującej interakcję. Tym samym komunikacja w 'zgamifikowanym środowisku językowym' zbliża się znacząco do realnej sytuacji komunikacyjnej, gdzie celem nadrzędnym jest skoordynowanie 'mówienia' z 'działaniem', tj. nastawienie na interakcję, która prowadzi do osiągnięcia konkretnego i realnego celu (np. przejść do kolejnego pokoju). Ten wniosek dr Kotuły jest jednym z najbardziej istotnych konkluzji prezentowanych w pracy i wskazuje bardzo wyraźnie na konieczny kierunek rozwoju metod glottodydaktycznych. Warto przy tym podkreślić, że obok budujących wniosków przedstawia Autor także ograniczenia tej metody wynikające z niej samej (np. czasochłonność przygotowania lekcji 'gamingowej'), jak również z uwarunkowań zewnętrznych, związanych z organizacją edukacji (np. realizacja programu nauczania i ewaluacja).

Doskonałym dopełnieniem stawianych tu pytań są kwestie poruszone w rozdziale 6. Przedstawia w nim Autor wyniki badania ankietowego (stworzonego na własne potrzeby) przeprowadzonego wśród uczestników zajęć w celu poznania ich opinii nt. zastosowania gier na lekcjach JO oraz ich wpływu na rozwój kompetencji komunikacyjnej badanych. Wśród najważniejszych wniosków płynących z analizy zebranego materiału najistotniejszy jest, w moim przekonaniu, ten, który wskazuje na wyraźne powiązanie przyjemności i niskiego poziomu lęku językowego z efektywną nauką JO. Ta konkluzja habilitanta wskazuje dobitnie (po raz kolejny), że czynniki afektywne mają fundamentalne znaczenie w komunikacji językowej, a co za tym idzie, niezbędne jest uwzględnienie ich roli w procesie dydaktycznym. Dlatego też pochwalam wybór habilitanta, by pracę swoją zredagować i opublikować w języku polskim. Upowszechnienie wśród nauczycieli wszystkich szczebli i wszystkich języków (w tym języka polskiego) idei zawartych w pracy w pełni przyczynić się może do wzrostu efektywności nauczania i podniesienia jakości kształcenia językowego.

4. Podsumowanie i wnioski

Po przeanalizowaniu kompletnej dokumentacji wniosku p. dr. Krzysztofa Kotuły o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo i zapoznaniu się z jego dorobkiem naukowym ze szczególnym uwzględnieniem oceny osiągnięcia naukowego wskazanego jako najważniejsze, stwierdzam, że przedłożone mi do oceny osiągnięcia mieszczą się w zakresie dyscypliny językoznawstwo i stanowią znaczny wkład w jej rozwój.

Mając na uwadze całościowy ogląd dorobku habilitanta **oceniłam go jednoznacznie bardzo wysoko** i wnioskuję tym samym o procedowanie dalszych etapów prowadzących do uzyskania przez P. dr. Krzysztofa Kotułę stopnia doktora habilitowanego.

Kierownik
Katedry Akwizycji i Dydaktyki Języków

prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska

Lublin, 03 grudnia 2023

Podpis Recenzenta